

ÉPÍTŐKOCKÁK EGY ÚJ VILÁGHOZ

Ökológia, közösség, boldogulás – helyben!

Takács-Sánta András és munkatársai

Marabu rajzaival

Andron Könyv Kft. – Kisközösségi Program
2017

Tartalomjegyzék

	előszó: Van egy álmunk – és az nem rémálom	13
1	élelmünk: Saját parasztot mindenkinek! – Évkerék Ökotanya Balástyán	19
2	ruháink és más cuccaink: Újrahasznosítás gyógyító alkotással – Retextil-üzem Pécssett	27
3	lomjaink: A te szemeted az ő kincse – adományboltok itthon és külföldön	35
4/a	járműveink: Valami nem búzlik Dániában – Koppenhága, a biciklis város	44
4/b	járműveink: Budapest is búcsúzna a bűztől – a bringák előretörése Budapesten	49
5/a	energiánk: Szárnyalás a határon túl... – helyi megújulók Németújváron (Güssingben)	55
5/b	energiánk: ...kényszerleszállás a határon innen – helyi megújulók Vépen	63
6/a	pénzünk: Pénzforradalom az iskolapadból – helyi pénz Prienben és környékén	67

6/b	pénzünk: Bocskai erre büszke lenne – helyi pénz Hajdúnánáson és környékén	74
7	vizeink: A nyár tisztít – természetközeli szennyvíztisztítás Aparhanton	79
8	élőlénytársaink: Életmentés vödörrel – békamentés Farmoson	89
9	oktatásunk: A borsó nem zacskóban terem – ez komoly? – tanyapedagógia Magyarországon	96
10	otthonaink: Együtt élni, de nem kényszerből – <i>co-housing</i> Magyarországon és Hollandiában	104
11	közösségeink: A társak tanácsa – tanácsadói rendszer Krisna-völgyben	116
12	közügyeink: Góliát legyőzve, elkergetve – részvételi demokrácia Diósdon	124
	fényképek: Fényképek forrásai	131
	források: Az egyes fejezetek elkészítéséhez felhasznált források	132
	publikációk: A Kisközösségi Programhoz kapcsolódó néhány további publikáció	141

Van egy álmunk – és az nem rémálom

Ha valaki egyedül álmodik, az csak egy álom.
Ha sokan álmodnak együtt, az egy új valóság kezdete.

FRIEDENSREICH HUNDERTWASSER

Akarsz-e egy olyan világban élni, ahol nap mint nap ízletes, egészséges ételeket ehetünk? Olyan ételeket, amelyeket helyi gazdálkodók termelnek, akiket akár személyesen is megismerhetsz.

Akarsz-e egy olyan világban élni, ahol nem betegszünk meg az egészségtelen levegőtől, ahol nem rontja fülsiketítő zaj az életminőségünket?

Akarsz-e egy olyan világban élni, ahol mindnyájan nap mint nap gyönyörködhetünk az élőlények csodálatra méltó változatosságában?

Akarsz-e egy olyan világban élni, ahol nem vagyunk magányosak, ahol újra felfedezzük a közösségek erejét és fontosságát?

Akarsz-e egy olyan világban élni, ahol nem mások döntenek az életünket alapvetően befolyásoló ügyekben, hanem minden érintettnek szava van?

Vagyis akarsz-e egy olyan világban élni, ahol jobban odafigyelünk nemcsak önmagunkra, hanem a másokra is – legyen szó bármilyen élőlényről? Ahol az életet jóval értékesebbnek tartjuk, mint napjainkban.

Ha a fenti kérdések zömére igennel válaszoltál, akkor mindenképp érdemes továbbolvasnod ezt a könyvet, alighanem lelkesíteni fog téged.

Az emberi történelem egyik legnagyobb, leginspirálóbb szónoklatában Martin Luther King visszatérő szófordulata az volt: „van egy álmom”. Nekünk is van egy álmunk: egy olyan világban szeretnénk élni, amelyet a fenti mondatok festenek elénk. Hisszük azt, hogy az efféle álmok, pozitív víziók rendkívül fontosak, világunk csak a segítségükkel változtatható meg.

Az ökológiai válság miatt aggódó emberek többsége eddig sajnos főként rémálmokat vetített elénk: tömeges erdőpusztulást, kihaló fajokat, mérgezett folyókat, kietlen városi betontengereket – az emberiség által sivárrá, barátságtalanná, sőt, egyenesen lakhatatlanná változtatott Föld bolygót. Egy percig sem vitatjuk, hogy a környezeti problémákra föl kell

hívni mindenki figyelmét, méghozzá erőteljesen. Ám a sokkoló problémák sorolása önmagában nem inspirál, nem sarkall cselekvésre. Sőt, az ijesztően tornyosuló, megoldhatatlannak tűnő gondoktól sokszor önkéntelenül is úgy igyekszünk megszabadulni, hogy kiszorítjuk tudatunkból az ökológiai válságot, vagy akár tagadni is kezdjük a létét.

A pozitív víziók viszonylagos hiánya alighanem fontos oka annak, hogy hiába vagyunk tudatában immár fél évszázada az ökológiai válságnak, a sokak által hiányolt és várt ökológiai forradalom mindmáig nem bontakozott ki. Ma is alapvetően ugyanabba az irányba haladunk, mint ötven évvel ezelőtt: az ökológiai válság egyre mélyül – ahogyan a társadalmi egyenlőtlenségek is.

Gyökeres irányváltásra lenne tehát szükség, ehhez pedig pozitív víziókra, amelyek megmutatják, merrefelé is kanyarodjunk. Ugyanakkor fontos az is, hogy ezek az elképzelések a realitás talaján álljanak. Van egy álmunk, de nem álmodozók vagyunk, még véletlenül sem légváracat, tervasztalon megrajzolt társadalmi utópiákat gyártunk. Ehelyett azt a jó hírt hozzuk, hogy egy új világ építőkövei már ma is léteznek – még ha gyakran kissé megbújva is a bolygónkat egyre inkább elfogyasztó társadalmunkban.

Ebben a könyvben tucatnyi ilyen építőkövet mutatunk be rövid esettanulmányok formájában életünk, társadalmunk legkülönbözőbb területeiről.

Ahol csak lehetőségünk volt, magyarországi példákat hoztunk, és csak ott egészítettük ki ezeket külföldiekkel, ahol a hazai kezdeményezések egyelőre gyerekcipőben járnak. Lelkesítő, inspiráló jógyakorlatokat mutatunk be, ám nem festünk ezekről rózsaszín képet: nem hallgatjuk el a problémákat, akadályozó tényezőket sem.

Ismertebb és kevésbé ismert példák egyaránt szerepelnek a kötetben. Ugyanakkor azt reméljük, hogy még az ismertebbekről is képesek vagyunk mindenki számára újdonságokat mondani. A könyv ugyanis elsősorban saját terepkutatásainkon, a kezdeményezések vezetőivel és más résztvevőivel folytatott személyes mélyinterjúkon alapszik – emiatt első kézből szerezhettünk információkat az egyes jógyakorlatokról. A 15 esettanulmányból csak 4 jelent meg itt-ott korábban, a többi szöveg vadonatúj, először ebben a könyvben lát napvilágot. (A korábban már megjelent anyagokat is frissítettük, bővítettük e kötet kedvéért.)

Könyvünk, illetve az alapjául szolgáló kutatások a Kisközösségi Program elnevezésű kutatási és akcióprogram keretein belül készültek. A Program fő célja, hogy minél több ökológikus helyi kisközösség kialakulását segítsük elő itthon, mindenféle méretű településen. Olyan kisközösségeket, amelyek hozzájárulnak egy kevésbé környezetterhelő életmód kialakításához, az egy helyen lakó emberek közösséggé kovácsolásához, valamint a helyi gazdaság erősödéséhez. Hisszük, hogy az ökológiai válságtól

csak akkor szabadulhatunk meg, ha az egy helyen lakó emberek közötti együttműködés a mainál sokkal inkább előtérbe kerül.*

Ez alapján egyértelmű, hogy az ökológikus helyi kisközösségeket kulcs-szereplőknek gondoljuk az új világ építésében: ezek a közösségek lehetnek a kristályosodási magvai egy, a jelenleginél környezetkímélőbb, demokratikusabb, igazságosabb társadalmi berendezkedésnek. Alighanem a legtöbb, amit az új világért tehetünk, ha egy ilyen ökológikus helyi közösség aktív tagjává válunk. Ha kellően sokan tesszük meg ezt, közös álmunk valósággá fog változni.

A Kisközösségi Program munkatársainak nevében:
TAKÁCS-SÁNTA ANDRÁS
egyetemi docens
az ELTE Humánökológia mesterszakának igazgatója
a Kisközösségi Program szakmai vezetője

* Részletesebb információkért a Kisközösségi Programról *lásd* a www.kiskozossegek.hu oldalt.